

Op afstand verbonden

Veerkracht in de Flevolandse jeugdhulp in tijden van corona

Programma Zorglandschap Jeugd Flevoland • Juni 2020

Hoopvolle lessen

Het is 16 maart 2020. Het coronavirus dat in China begon en ver weg leek, heeft nu ook ons land in de greep. Miljoenen Nederlanders zien hoe premier Rutte het volk toespreekt. "Veel mensen zullen het gevoel herkennen dat we de laatste weken in een achtbaan zitten die steeds sneller lijkt te gaan rijden. Je vraagt je af: gebeurt dit echt?" Winkels, horeca en scholen sluiten hun deuren. We werken thuis.

In de hele zorgsector en ook in de Flevolandse jeugdhulp is het alle hens aan dek. Kinderen, jongeren en ouders in jeugdhulp moeten schakelen naar online school, thuiswerken en minder of andere vormen van hulp. Instellingen gaan door met het begeleiden en behandelen van kinderen en (pleeg)gezinnen. Hulpverleners kijken in overleg naar andere manieren om de hulp vorm te geven.

De situatie vraagt veel van iedereen. Tegelijk zien we ook dat mensen zich aanpassen en initiatieven nemen om anderen te helpen. Zonder de ogen te sluiten

voor de ingrijpende impact, helpt de crisissituatie om hardnekkige patronen te doorbreken. We leren hoopvolle lessen die we kunnen meenemen naar de toekomst. Maar wat zijn nou die inzichten die bijdragen aan (beroeps)innovatie? En welke omstandigheden laten we juist het liefst zo snel mogelijk achter ons? We zetten de ervaringen op een rij.

"Je moeten aanpassen, boort creativiteit aan: hoe kunnen we het wél realiseren? Deze grondhouding biedt ruimte voor ontwikkeling."

Gerry Drijfhout
beleidsadviseur
jeugd, gemeente
Dronten

2

De impact van corona

3

Voor- en nadelen van online jeugdhulp

4

Positieve bijeffecten

"Sinds kort hebben we weer groepstherapie, fijn. Vanwege de 1,5 meter zaten we in een gymzaal. Deze was rumoerig, koud en ik moest mijn schoenen uit doen. Dit gaf een onveilig gevoel. Gelukkig is er wat met mijn feedback gedaan: er is een andere ruimte geregeld."

Steph
ExpEx Flevoland

De impact van corona op kinderen en (pleeg)gezinnen

De coronamaatregelen raken kwetsbare groepen hard. Er zijn schrijnende gevallen van gezinnen onder druk, kinderen met (leer)achterstanden en jongeren met gebrek aan toekomstperspectief¹.

Voor pleegkinderen en hun biologische ouders kan het moeilijk zijn dat ze elkaar niet mogen bezoeken. Voor (pleeg)ouders is het begeleiden van schoolwerk en het wegvallen van gebruikelijke ondersteuning (therapie, opvang) zwaar in combinatie met hun eigen werk. Dit kan spanningen veroorzaken².

We zien ook hoopvolle signalen. Uit een enquête blijkt dat sommige gezinnen meer veerkracht tonen en minder hulp nodig hebben dan verwacht³. Klaas-Jan

Dunnink, manager pleegzorg in Flevoland, geeft aan dat sommige pleeggezinnen meer rust ervaren. Pedagoog Maarten Haalboom ziet kinderen die meer ontspannen zijn en minder fysieke klachten hebben⁴.

Kinderombudsman Margrite Kalverboer merkt dat kinderen opvallende voordelen zien in het coronabeleid⁵. Ze vinden het fijn om hun huiswerk in hun eigen tempo te maken, hebben meer vrije tijd en zien hun ouders vaker. De stress neemt af. Dit laatste geldt ook voor sommige kwetsbare kinderen: hulpverleners komen minder vaak, waardoor ze minder spanning ervaren. En kinderen die worden gepest, zijn blij om even van school weg te zijn."

"Het verplichte thuiszitten geeft mijn kinderen rust. Zij raken minder overprikkeld. Dit komt de sfeer ten goede."

Ouder met kind in de Flevolandse jeugdhulp

"Soms is het prettig om door beeldbellen sneller te kunnen schakelen. Ook contacten met organisaties gaan supersnel."

Ouder met kind in de Flevolandse jeugdhulp

Als geijkte structuren wegvallen, komt er creativiteit en flexibiliteit naar boven. Vaste patronen vormen soms een belemmering in het zoeken naar effectieve oplossingen. Laten we de ontstane ruimte benutten om nieuwe paden te ontdekken."

Nelly den Os wethouder jeugd, gemeente Lelystad

"We hadden besloten: even geen bezoeksregeling vanwege de gezondheid van de pleegkinderen. Moeder schrok hiervan. De voogd drong erop aan dat de bezoeksregeling zou doorgaan, omdat er voor moeder al zo veel was weggefallen. Uiteindelijk hebben we besloten dat de bezoeken op termijn weer doorgaan, zolang moeder zich aan alle regels houdt. Dit stelde haar gerust."

Esther van Os pleegmoeder in Flevoland

Beeldbellen

Vaak is beeldbellen een uitkomst. Kinderen, ouders en jeugdhulpverleners willen dit blijven doen. Het is een welkome aanvulling op face-to-face contact.

Ze vinden het minder geschikt als:

- de vraag speelt of gezinsleden veilig zijn
- je elkaar nog niet kent, zoals bij kennismakingsgesprekken of een wisseling van hulpverlener
- fysieke nabijheid nodig is, bijvoorbeeld bij hulp aan jonge kinderen
- je klachten bespreekt

“Aan de ene kant is het rommelig. Vooral de combinatie met de kinderen is soms zwaar. Nu ze weer naar school gaan, merk ik dat thuiswerken ook voordelen heeft. Het geeft een bepaald soort rust.”

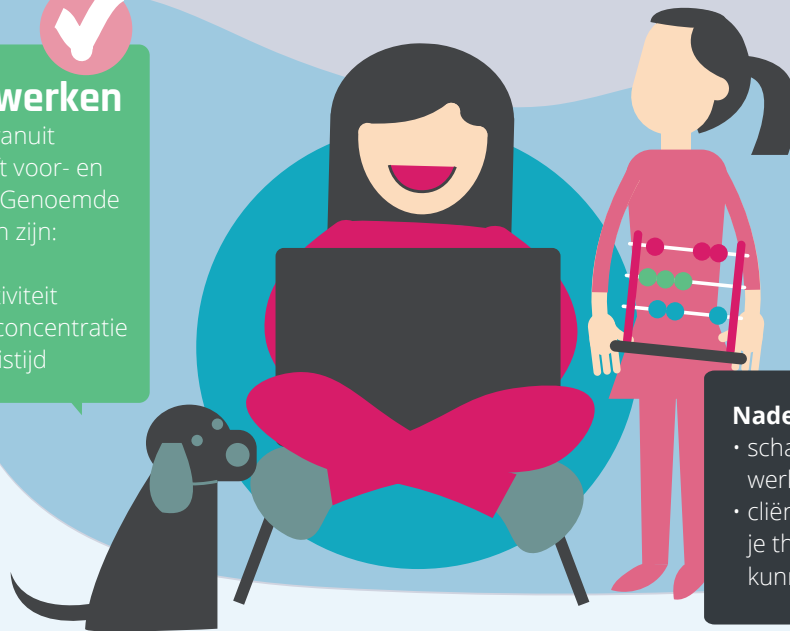
Marianne Rahms
beleidsadviseur
jeugd, gemeente
Zeewolde

Thuiswerken

Werken vanuit huis heeft voor- en nadelen. Genoemde voordelen zijn:

- hogere productiviteit
- betere concentratie
- geen reistijd

Nadelen zijn:

- schakelen tussen werk en gezin
- cliënten die in je thuissituatie kunnen kijken

“Er is wetenschappelijk bewijs dat trainingen online evenveel effect kunnen hebben als face-to-face. Als er ook online (groeps)contact is, kan dat een online cursus net zo effectief maken. En als ouders filmpjes met voorbeeldsituaties laten zien, werkt dat beter dan alleen vertellen over een theorie.”

Geertjan Overbeek

hoogleraar pedagogiek, Universiteit van Amsterdam

Online vergaderen

Bijna iedereen heeft zich het digitaal vergaderen eigen gemaakt. Bijeenkomsten beginnen stipt op tijd. Deelnemers onderbreken elkaar weinig en komen samen sneller tot de kern en tot besluiten. Hier staat tegenover dat mensen beeldbellen vermoeiender vinden. Desalniettemin wil iedereen het online vergaderen behouden voor de toekomst.

Wanneer wel?

- interne overleggen zoals teambesprekingen
- overleggen waarin je elkaar informeert

Wanneer is het een extra uitdaging?

- bij nieuwe gezelschappen
- bij brainstorms en creatieve sessies

“Online vergaderen is efficiënt, milieuvriendelijk en effectief. Ik mis wel het contact: een praatje na een vergadering, een belangstellende vraag die niets met werk te maken heeft.”

Cor Anneveldt

hoofd bedrijfsvoering, Fornhese

“Knelpunten komen duidelijker op tafel, doormodderen is geen optie. Besluitvorming gaat sneller, waardoor creatieve oplossingen gemakkelijker te regelen zijn.”

Ymke Doornebosch

beleidsadviseur
jeugd, gemeente
Almere

Online behandelen

Ook veel behandelingen vinden plaats via (beeld)bellen. Hulpverleners zien sommige cliënten nog live, bijvoorbeeld tijdens een wandeling. Online behandelen is altijd maatwerk. De ervaringen laten zien dat het met name geschikt is voor:

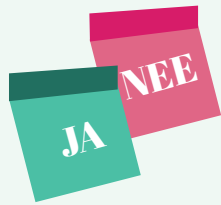
- gezinnen die op afstand wonen
- intakes en onderzoek naar voorgeschiedenis
- ouderschapsbemiddeling
- trauma- en angstbehandeling (vanwege de veilige thuisomgeving)

De volgende zaken blijken minder geschikt zijn om online te doen:

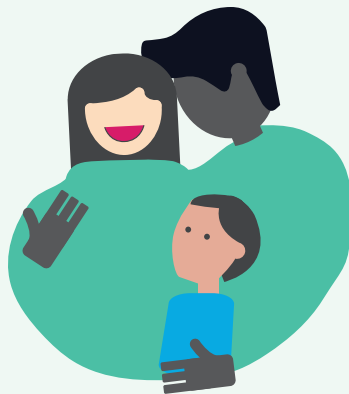
- psychiatrisch onderzoek
- acute beoordeling
- medicatiecontact
- vaktherapieën (creatieve of psychomotorische therapie, drama, muziek)

Wat draagt bij aan betere jeugdhulp?

Samenvattend zien we dat een aantal bijeffecten van de coronamaatregelen bijdraagt aan betere jeugdhulp door:

efficiëntere vergaderingen en besluitvorming

meer rust en minder druk voor gezinnen en hulpverleners

het gevoel dat mensen meer oog voor elkaar hebben

de gedeelde urgentie om tot creatieve oplossingen te komen

de online (behandel-) mogelijkheden

Wat laten we zo snel mogelijk achter ons?

Natuurlijk zijn er zaken uit de crisistijd waar we zo snel mogelijk afscheid van willen nemen, zoals:

- de angst om ziek te worden
- constant dicht op elkaar zitten voor gezinnen met jeugdhulp
- dat contact niet meer vanzelfsprekend is
- zorg voor kinderen combineren met werk
- het niet zelf kunnen bepalen waar je werkt

Bronvermelding

1. Verslag van de landelijke werkgroep Sociale impact van de coronacrisis, 16 mei 2020.
2. Jeugdplatform Amsterdam, coronasignalen over jeugdhulp en passend onderwijs, 15 april 2020.
3. Enquête van het Nederlands jeugdinstituut onder jongeren, ouders, bestuurders en professionals.
4. Volkskrant, 28 april 2020.
5. Quickscan de Kinderombudsman 'Als je het ons vraagt?', 25 mei 2020.

“We hebben met name geleerd dat we digitaal meer kunnen dan voorheen werd aangenomen. Dergelijke inzichten blijven we inzetten om onze zorg nog beter te maken.”

Hilde Tempel

behandelinhoudelijk regiodirecteur Flevoland en Friesland, Accare

Er is elke week een online ketenoverleg. De deelnemers zijn de gemeente, Samen Veilig Midden-Nederland, Veilig Thuis Flevoland en het samenwerkingsverband jeugdhulp met verblijf (Vitree, 's Heeren Loo en Plury). Dit blijkt een efficiënte manier om de stand van zaken te bespreken. De lijnen zijn kort.”

Belia Haasbroek
brandpuntfunctio-
naris Almere

